EXTRAIT DU GODIŠNJAK BIOLOŠKOG INSTITUTA UNIVERZITETA
U SARAJEVU GOD. XV 1962.

NOVAK P., WAGNER W.

Prilog poznavanju faune Homoptera Dalmacije

Beitrag zur Kenntnis der Homopterenfauna Dalmatiens

ŠTAMPA: NP »OSLOBOĐENJE« U SARAJEVU

NOVAK PETAR — WAGNER WILHELM
Split — Hamburg

Prilog poznavanju faune Homoptera Dalmacije

Beitrag zur Kenntnis der Homopteren-fauna Dalmatiens

PREDGOVOR

Dalmacija je uvijek bila vrlo privlačan kraj za ljetna putovanja, pa stoga nije čudno što je i o homopterskoj fauni ovog kraja objelodanjeno više priloga. Ovi radovi izvješćuju većinom o nalazima putujućih entomologa za vrijeme ljeta. Najvažnije radnje su slijedeće:

Dlabola J. — 1958. — Records of leafhoppers from Czechoslovakia and South European countries. — Acta Faunistica Entomologica, Prag. 3: 7—15/19 Arten).

Frauenfeld G. R. 1856a. Beitrag zur Fauna Dalmatiens. — Verh. Zool. Bot. Ges. Wien 6: 431—448 (3 Arten).

Germar E. F. — 1817b. Reise nach Dalmatien. — Brockhaus, Leipzig und Altenburg (8 Arten).

Haupt H. 1926b. Ueber eine Homopteren-Ausbeute aus Süd. Dalmatien. — Konowia 5: 304—310 (23 Arten).

Melichar L. 1896a. Cicadinen (Hemiptera-Homoptera) von Mitteleuropa. — Dames, Berlin. (Viele Funde aus Dalmatien).

Melichar L. 1897a. Einige neue Homopteren-Arten und Varietäten aus Dalmatien und dem Küstenlande. Wiener Ent. Z. 16: 67—72 (6 Arten und Varietäten).

Planski, u toku čitave godine, dalmatinske cikade i psilide sakupljao je po prvi put prvi od saradnika ovoga rada. Navedene vrste u slijedećem popisu ulovio je on u godinama 1945. do 1949. Determinaciju čitavog materijala obavio je drugi saradnik.

Vrste iz prijašnjih radova drugih autora nisu ovdje uzete u obzir. To bi bilo moguće samo nakon novog proučavanja materijala ovih autora, jer pojam vrste kao i značenje upotrebljenih obilježja za taksonomiju znatno su se promijenili poslije izdanja tih starijih radova. Upotreba hitinomorfoloških obilježja muških spolnih organa je s jedne strane dovela do dijeljenja, a s druge strane do ujedinjavanja nekih vrsta. Zbog toga se prije objelodanjeni podaci u mnogim slučajevima nisu mogli sa sigurnošću označiti. Pošto nije bilo u vidu da se obavi opća revizija, saradnici su se ograničili na sastav rada o nalazima u godinama 1945. do 1949.

Iz istih razloga su i stariji podaci o proširenju ovdje navedenih vrsta izvan Dalmacije nepouzdani. Podaci o geografskom rasprostranjenju su zbog toga jako oprezno sastavljeni ispuštanjem mnogih podataka ako su oni bili i malo sumnjivi. Zaključci o porijeklu dalmatinske faune Homoptera nisu učinjeni.

HOMOPTERA — CICADINA

FULGOROIDEA

Tettigometridae

Tettigometra longicornis Sig. — Južna Europa. — Split (Dujmovača) 27.5 — 1945. — Mljet (Polače) 9.6 — 1948.

sulphurea M. R. — Francuska, Španija, Dalmacija, Grčka, SSSR, sjeverna Afrika, Prednja Azija, Turkestan. — Split 23.9—1945. i 5.4—1947.

virescens Pz. — Zapadna, srednja, južna Evropa, sjeverna Afrika. — Split, Nerežišće, Mosor, Lastovo. — Od konca lipnja do polovine kolovoza.

brachycephala Fieb. — Španija, Italija, Sicilija, sjeverna Afrika. — Kaštel Stari, Split, Mosor, Podstrana, Šipan. — Od polovine lipnja do polovine rujna.

obliqua Pz. — Evropa (osim sjeverne Evrope i Engleske), sjeverna Afrika, Prednja Azija, Turkestan. — Iž, Vrana, Bilibrig, Svilaja, Dugopolje, Klis, Mosor, Split, Srinjine, Maslinica, Ložišće, Hvar, Sv. Klement, Pitavske Plaže, Ščedro, Okljućna, Komiža, Korčula, Sušac, Goveđari, Šipan, Koločep. — Od polovine svibnja do konca rujna. Nađen je i u studenom.

Issidae

Caliscelis bonellii Latr. — Južna Europa, SSSR. — Murter 12.6—1940. — Split 30.6—1948.

Hysteropterum grylloides F. — Austrija, južna Europa, sjeverna Afrika, Prednja Azija, Kavkaz. — Hrvace, Kaštel Lukšić, Solin, Mosor, Split, Podstrana, Omiš, Nerežišće, Povlja, Hvar, Šipan, Lopud. — Od konca lipnja do konca srpnja. Nađen je i početkom listopada.

maculipes Mel. — Italija, Balkan, Cipar, Palestina. — Biograd, Vrana, Sukošan, Kozjak, Trogir, Kaštel Stari, Split, Podstrana, Grohote, Maslinica, Supetar, Nerežišće, Bol, Povlja, Sv. Klement, Pitavske Plaže, Ščedro, Okljućna, Komiža, Korčula, Janjina, Palagruža, Sušac, Goveđari, Šipan, Lopud, Koločep. — Od konca svibnja do konca srpnja. Veoma često na Quercus ilex i Vitex agnus castus.

cygnetis Fieb. — Samo u Dalmaciji. — Kozjak, Muć, Dugopolje, Mosor, Solin, Split, Maslinica, Supetar, Splitska, Sv. Klement, Komiža. — Od konca travnja do konca lipnja.

Novaki n. sp. — Sušac 20.6—1949.

schaefferi Metc. — Južna Europa. — Svilaja 22.6—1947.

Issus dilatatus Ol. — Južna Francuska, južna Evropa, Turska. — Bitelić (Sinj), Svilaja, Muć, Mosor, Split, Gata, Nerežišće, Povlja, Hvar, Sv. Klement, Korčula, Lumbarda, Sušac, Lastovo. — Od polovine svibnja do polovine srpnja.

novaki Dlab. — Vaganj (Prolog), Svilaja, Dugopolje, Mosor. — U mjesecu lipnju.

lauri Germ. — Portugal, Španija, Italija, Korzika, Dalmacija, Crna Gora, Srbija. — Zemunik, Split, Maslinica, Grohote, Supetar, Nerežišće, Sv. Klement, Sv. Andrija, Komiža, Okljućna, Biševo, Orebić, Korčula, Janjina, Sušac, Lastovo, Goveđari, Šipan, Lokrum. — Na Quercus ilex od konca travnja do konca lipnja.

Mycterodes pallens Stol. — Dalmacija, Grčka. — Pelješac (Sv. Ilija), Lopud, Koločep, Lokrum. — U trećoj dekadi mjeseca lipnja.

immaculatus F. — Francuska do Transkavkazije, sjeverno do Moravske. — Pelješac (Sv. Ilija) 17.5—1950.

Dictyopharidae

Dictyophara europaea L. — Evropa osim sjevernih krajeva, sjeverna Afrika, Prednja Azija, Turkestan. — Kaštel Stari, Kučine. — Od početka do konca kolovoza.

europaea v. rosea Costa. — Trogir 8. 7 — 1947. — Bol 8. 8 — 1940; — Ušće Neretve 8. 9 — 1948.

Achilidae

Helicoptera marginicollis Spin. — Južna Francuska, Španija, Italija. — Janjina, Lastovo, Goveđari (Mljet). — Od 11. 5 — 20. 5.

Cixiidae

Cixius simplex H. S. — Velika Britanija, Francuska, Njemačka, Austrija, Madžarska, Španija, Italija. — Prolog, Muć, Kozjak, Split, Srinjine, Maslinica. — Od 11. 5 — 17. 11.

pallipes Fieb. — Korzika, Trst. — Čitluk (Sinj) 4. 6 — 1947; — Janjina 28. 9 — 1948.

wagneri China — Francuska, Španija, Trst. — Biograd 5. 10 — 1940. — Košute (Sinj) 15. 6 — 1950; — Split 20. 9 — 1941; — Na Quercus pubescens i Q. ilex.

borrusicus W. Wagner — Engleska, Slovačka, Madžarska, Transkavkazija. — Komiža 4. 5 — 1948.

remotus Edw. — Engleska, Francuska. — Split 20. 9 — 1941. i 3. 6 — 1945. na Quercus pubescens.

Hyalesthes obsoletus Sign. — Južna Francuska, Njemačka, Austrija, Slovačka, Madžarska, Španija, Italija, sjeverna Afrika, Prednja Azija, Kavkaz. — Trogir, Kaštel Stari, Split, Šolta, Nerežišće, Sumartin. Od 14. 6 — 5. 8.

luteipes Fieb. — Francuska, Njemačka, Austrija, čitava južna Evropa, Anatolija, Transkavkazija. — Sinj, Kozjak, Kaštel Stari, Solin, Split, Lastovo. — Od 13. 6 — 1. 9.

Oliarus melanochaetus Fieb. — Francuska, Austrija, Madžarska, Njemačka, Italija, SSSR. — Kaštel Stari, Split, Hvar, Sušac. — Od 17. 6 — 25. 7.

panzeri Loew. — Engleska, Francuska, Njemačka, Austrija, Italija, sjeverna Afrika, Transkavkaz. — Čitluk (Sinj), Mosor, Split, Hvar, Goveđari. — Od 3. 6 — 25. 8.

quinquecostatus Duf. — Francuska, Njemačka, Španija, južna Evropa, Prednja Azija. — Ribarić, Sinj, Stobreč. — Od 2. 6 — 18. 9.

cuspidatus Fieb. — Južna Evropa, Prednja Azija, Transkaspija. — Hrvace (Sinj), Split, Šolta, Povlja, Sumartin, Sv. Klement, Oključna, Komiža, Goveđari, Lopud, Koločep, Lokrum. — Od 25. 5 — 24. 7.

Tachycixius pilosus Ol. — Evropa. — Muć 13. 6 — 1941. na Quercus cerris. — Svinišće (Omiš) 20. 4 — 1947.

Delphacidae

Asiracinae

Asiraca clavicornis F. — Evropa, Prednja Azija, Turkestan. — Vrana 7. 10 — 1940 — Sinj 18. 9 — 1948.

Kelisiinae

Kelisia brucki Fieb. — Južna Francuska, Madžarska, Italija, Grčka. — Vrana, Gata. — U mjesecu listopadu.

Delphacinae

Calligypona striatella Fall. — Evropa, sjeverna Afrika, Azija do Japana. — Split. 28. 7 — 1954.

propinqua Fieb. — Subtropski krajevi čitave zemlje. — Sukošan 11. 10 — 1940 — Solin 8. 8 — 1943.

Delphacodes capnodes Scott. — Engleska, Njemačka, Poljska. — Vrana 7. 10 — 1940.

Menoplidae

Meenoplus albosignatus Fieb. — Italija, Grčka, Turkestan. — Split 12. 7 — 1949; — Koločep 18. 6 — 1948.

Flatidae

Phantia subquadrata H. S. — Sicilija, Dalmacija, Turska. — Klis, Kaštel Stari, Solin, Split, Kučine, Šolta, Ložišće, Bol. — Od 8. 6 — 25. 8. na Spartium junceum.

CERCOPOIDEA

Cercopidae

Cercopis sanguinolenta Scop. — Srednja Evropa, Francuska, Italija, Grčka, Mala Azija. — Velebit 4. 7 — 1955; — Split 12. 4 — 1948.

Aphrophoridae

Aphrophora corticea Germ. — Evropa. — Mosor 1. 7 — 1953. — Nerežišće 29. 9 — 1940. na Pinus nigra.

alni Fall. — Evropa. — Paklenica, Sukošan, Biograd, Čitluk, Muć, Trogir, Mosor, Split, Stobreč. Od početka lipnja do polovine listopada.

Neophilaenus campestris Fall. — Evropa. — Vrana, Čitluk, Muć, Mosor, Split, Šolta, Ložišće, Supetar, Splitska, Sv. Klement, Orebić, Janjina, Lastovo. — Od polovine svibnja do konca kolovoza. Na Pinus halepensis i P. nigra.

exclamationis ssp. renonensis W. Wag. — Južne Alpe. — Prolog 28. 7 — 1940.

modestus Hpt. — Austrija. — Mosor 25. 8 — 1940.

Philaenus spumarius L. — Evropa. — Zemunik, Vrana, Vaganj, Čitluk, Muć, Trogir, Kozjak, Kaštel Stari, Mosor, Split, Hvar, Komiža, Palagruža, Sušac, Lastovo, Goveđari, Šipan, Lopud, Lokrum. — Od polovine svibnja do konca kolovoza, pa i u listopadu. — Veoma često na Inula viscosa.

signatus Mel. — Južna Evropa, Sirija. — Starigrad (Velebit) 10. 7 — 1940.

JASSOIDEA

Ledridae

Ledra aurita L. — Evropa, Kavkaz, istočna Azija. — Split 29. 6 — 1945.

Membracidae

Centrotus cornutus L. — Evropa. — Prolog, Muć, Mosor, Solin, Mravince, Stobreč, Ulcinj. — Od konca svibnja do konca lipnja.

Gargara genistae F. — Evropa. — Kaštel Stari, Solin, Split, Podstrana, Sumartin. — Or polovine lipnja do konca srpnja.

Jassidae

Megophthalminae

Megophthalmus scabripennis Edw. — Engleska, južna Europa. — Kozjak, Split, Ščedro, Biševo, Komiža, Orebić, Sv. Ilija (Pelješac), Lastovo, Goveđari. — Od konca travnja do konca svibnja.

Agalliinae

Anaceratagallia laevis Rib. — Zapadna, južna Evropa, sjeverna Afrika, Jemen, Anatolija, Kanarski otoci. — Zemunik, Iž, Vrana, Murter, Košute, Hrvace, Muć, Trogir, Sućurac, Solin, Split, Stobreč, Mosor, Omiš, Šolta, Ložišće, Supetar, Sv. Klement, Komiža, Sv. Andrija, Brusnik, Biševo, Ušće Neretve, Lumbarda, Janjina, Palagruža. — Od konca svibnja do konca rujna. Nađen je također i koncem listopada.

ribauti Oss. — Evropa, Transkavkazija, Anatolija. — Sukošan 11. 10 — 1940.

Peragallia sinuata M. R. — Engleska, južna Francuska, Švicarska, Austrija, Španija, Italija, Kanarski otoci, sjeverna, Afrika, SSSR, Perzija, Turkestan. — Solin, Split, Mosor, Zakučac, Ložišće, Supetar, Sv. Klement, Jabuka, Palagruža. — Od konca svibnja do konca kolovoza. Nađen je i u mjesecu studenome.

Oncopsinae

Hephatus freyi Fieb. — Španija, Italija, Alžir. — Košute, Mosor, Kaštel Lukšić, Solin, Split, Šolta, Lastovo. — Od početka lipnja do početka kolovoza.

nanus H—S. — Srednja i zapadna Evropa, Transkavkazija, Turkestan. — Čitluk 29. 6 — 1936.

Macropsis glandacea Fieb. — Francuska, Njemačka, Belgija, Madžarska, Rumunija, Transbajkal, Sjeverna Amerika. — Čitluk, Kaštel Stari, Split, Omiš. — Od konca svibnja do konca lipnja.

fuscula Zett. — Evropa, Sibir, Kanada (importiran!). — Vrana, Sinj, Solin, Split, Stobreč, Šolta, Nerežišće, Komiža, Orebić, Šipan. — Od konca svibnja do konca srpnja. Nađen i koncem listopada.

marginata H—S. — Zapadna i srednja Evropa, Slovačka, Rumunjska, Italija. — Čitluk 4. 6 — 1947.

marginata var. ossianilssoni W. Wag. — Čitluk 4. 6 — 1947.

albae W. Wag. — Sinj 25. 7 — 1953. — Solin 27. 6 — 1953.

notata Proh. — Sinj 25. 7 1953. — Solin 3. 6 — 1945.

Oncopsis carpini Sahlb. — Evropa. — Prolog, Lučane, Mosor. — Od konca svibnja do konca lipnja.

Jassinae

Jassus scutellaris Fieb. — Francuska, srednja i južna Europa, Madžarska, Slovačka, Anatolija. — Košute, Čitluk, Klis, Kaštel Stari, Solin, Split, Srinjine. — Od konca svibnja do konca srpnja.

lanio L. — Europa. — Bitelić, Dugopolje, Mosor, Split. — Od polovine svibnja do polovine srpnja.

Idiocerinae

Idiocerus notatus F. — Francuska, Austrija, Njemačka, Italija, Rumunija, Krim. — Čitluk, Sinj, Kozjak, Mosor. — Od početka svibnja do konca rujna.

stigmaticalis Lew. — Evropa, sjeverna Afrika. — Čitluk 29. 6 — 1936. — Split 8. 7 — 1948.

brusinae Horv. — Jugoslavija, Madžarska. — Hrvace, Mosor, Split, Omiš, Šolta, Komiža, Lopud. — Od početka lipnja do konca rujna.

herrichi Kb. — Sjeverna i srednja Evropa, Engleska, Francuska, SSSR, — Muć 22. 5 — 1946. — Stobreč 2. 6 — 1947.

vittifrons Kb. — Zapadna i srednja Evropa, Madžarska. — Sinj 16. 7 — 1949.

heydeni Kb. — Zapadna i srednja Evropa, Bugarska. — Vrana 20. 10 — 1940; — Prolog 8. 6 — 1947.

rotundifrons Kb. — Srednja Evropa, Francuska, Italija. — Čitluk 17. 9 — 1948; — Mosor 25. 9 — 1949.

poecilus H—S. — Evropa, sjeverna Afrika, Sibir, — Čitluk, Svilaja, Sućurac, Stobreč. — Od konca svibnja do polovine lipnja.

lituratus f. vicinus Mel. — Čitluk 29. 6 — 1936. — Zakučac 26. 7 — 1949.

ocularis M. R. — Južna Francuska, Korzika, Cipar, Španija, Italija. — Split, Šolta, Supetar, Komiža, Janjina, Sušac, Goveđari, Koločep. — Od početka travnja do polovine lipnja.

decimaquartus Schrk. — Srednja i južna Evropa, Tunis, Turkestan, Sjeverna Amerika. — Vrana 7. 10 — 1940.

Empoascinae

Empoasca decipiens Paoli — Zapadna, srednja i južna Evropa, sjeverna Afrika, Anatolija, Irak, Beludicistan, Afganistan. — Split 6. 7 — 1953; — Split 21. 11 — 1953. u većem broju na Pistacia terebinthus.

Kybos virgator Rib. — Srednja Evropa. — Solin 27. 7 — 1952.

rufescens Mel. — Srednja Evropa. — Čitluk 17. 9 — 1948. — Omiš 4. 10 — 1948.

Typhlocybinae

Eupteryx zelleri Kb. — Južna Francuska, Italija, Madžarska, Kavkaz, Perzija. — Sinj 25. 7 — 1953; — Komiža 8. 6 — 1953. na Satureja thymifolia. — Biševo 6. 5 — 1948.

collina Flor. — Zapadna i srednja Evropa, Slovačka, Makedonija, Turkestan, Krf. — Zemunik 11. 10 — 1940.

thoulessi Edw. — Engleska, južna Švedska, Francuska, Švicarska, Madžarska, Anatolija, Transkavkazija. — Vrana 20. 10 — 1940.

melissae Curt. — Evropa osim sjeverne, sjeverna Afrika, Kavkaz, Kanada. — Od polovine svibnja do konca lipnja.

Flammigeroidia discolor Horv. — Francuska, Madžarska, Italija, Maroko, južna Rusija. — Split 22. 11 — 1933.

Frutioidia bisignata M. R. — Francuska, južna Njemačka, južna Evropa, Austrija, Anatolija, Transkavkazija. — Mosor 25. 8 — 1940.

Zygina provincialis Rib. — Južna Francuska, Italija. — Brusnik 6. 6 — 1953. na Parietaria officinalis.

nivea v. punctulum M. R. — Čehoslovačka, južna Europa, sjeverna Afrika. — Split 30. 7 — 1947.

Zyginella pulchra P. Lw. — Francuska, Austrija, Madžarska, Slovačka, Grčka. — Split 21. 11 — 1953. u većem broju na Pistacia terebinthus.

Zyginidia pullula Boh. — Švedska, Istočne Alpe, Čehoslovačka, Madžarska, Rumunjska. — Split 8. 8 — 1943.

Cicadellidae

Euacanthinae

Euacanthus interruptus L. — Palearktis, Sjeverna Amerika. — Prolog 28. 7 — 1940.

Penthimiinae

Penthimia nigra Goeze — Evropa, sjeverna Afrika, SSSR, Japan. — Split 30. 6 — 1947; — Supetar 27. 4 — 1948; — Lokrum 23. 6 — 1948.

Deltocephalidae

Aphrodinae

Aphrodes bicinctus Schrk. — Palearktis i Nearktis. — Paklenica, Vrana, Čitluk, Solin, Split, Mosor, Stobreč, Povlja, Sv. Klement, Ščedro, Orebić, Janjina, Šipan. — Od polovine svibnja do polovine srpnja. U Vrani je nađen 20. 10 — 1940.

carinatus Stal. — Mediteran. — Muć 5. 6 — 1947.

histrionicus F. — Sjeverna, srednja i zapadna Evropa. — Paklenica, Čitluk, Sutina, Muć, Solin, Mosor, Biševo. — Od konca svibnja do polovine srpnja.

Fieberiellinae

Fieberiella florii Stal. — Južna, srednja Evropa, Anatolija, SSSR, Mandžurija, importiran u Sjevernu Ameriku i odatle dakelo rasprostranjen. — Biograd, Čitluk, Sinj, Kozjak, Kaštel Lukšić, Sumartin. — Od konca lipnja do konca rujna.

Eupelicinae

Eupelix cuspidata F. — Evropa, sjeverna Afrika, Kanarski otoci, SSSR, Turkestan. — Muć, Klis, Maslinica, Ščedro, Goveđari. — Od konca svibnja do polovine lipnja. U Maslinici je nađen 17. 11 — 1945.

Deltocephalinae

Deltocephalus schmidtgeni W. Wag. — Sukošan 11. 10 — 1940. — Mosor 25. 8 — 1940.

Ebarrius interstinctus Fieb. — Alpe. — Mosor 15. 9 — 1940.

Jassargus repletus Fieb. — Alpe, Transbajkal. — Mosor 26. 5 — 1935.

Psammotettix helvolus Kb. — Srednja Europa, Švicarska, Slovačka, sjeverna Italija. — Muć 5. 6 — 1947.

confinis Zett. — Evropa. — Hrvace, Muć, Suúurac, Solin. — Od početka lipnja do konca srpnja.

provincialis Rib. — Francuska, Čehoslovačka, Poljska, Italija, Bugarska. — Solin 25. 8 — 1943.

alienus Dahlb. — Evropa, sjeverna Afrika, Kanarski otoci, Sjeverna Amerika. — Sukošan, Košute, Sinj, Kaštel Stari, Dujmovača, Split. — Od polovine lipnja do polovine listopada.

Sorhoanus medius M. R. — Francuska, Madžarska, SSSR, Sibir, Turkestan. — Vaganj 8. 6 — 1947.

Euscelinae

Allygidius commutatus Sc. — Evropa, sjeverna Afrika, Armenija, Transkavkaz. — Mosor 1. 7 — 1953.

abbreviatus Leth. — Francuska, Austrija, Italija, Madžarska, Slovačka, sjeverna Afrika. — Sinj 23. 6 — 1947.

mayri Kb. — Slovačka, Madžarska, južna Evropa. — Hrvace 24. 7 — 1953.

atomarius F. — Srednja Evropa do sjeverne Afrike, istočno do Kavkaza. — Hrvace, Čitluk, Muć, Klis, Kaštel Stari, Solin, Split, Stobreč. — Od polovine svibnja do konca srpnja.

Allygus modestus Sc. — Engleska, srednja Evropa do sjeverne Afrike, Slovačka, Grčka. — Čitluk, Povlja, Janjina, Goveđari, Lopud. — Od polovine svibnja do konca lipnja.

mixtus F. — Sjeverna Evropa do sjeverne Afrike, Engleska, Slovačka, Bugarska, Kanada. — Dugopolje 15. 6 — 1947.

Anoplotettix fuscovenosus Ferr. — Južna Evropa. — Sinj, Muč, Dugopolje, Mosor, Korčula, Šipan. — Od početka lipnja do početka srpnja.

novaki Wagn. — Paklenica 7. 7 — 1940 — Mosor 1. 7 — 1953.

Circulifer fenestratus H—S. — Srednja i južna Evropa, sjeverna Afrika, Kavkaz, Turkestan. — Vrana, Biograd, Muć, Klis, Seget, Kaštel Lukšić, Solin, Split, Mosor Omiš, Komiža, Biševo, Šipan. — Od početka svibnja do početka listopada.

guttulatus Kb. — Srednja i južna Evropa, sjeverna Afrika, Kavkaz, Turkestan. — Kaštel Stari, Solin, Split, Mosor. — Od početka do konca kolovoza. Često puta na Inula viscosa.

haematoceps M. R. — Južna Europa. — Seget 8. 7 — 1947 — Split 5. 10 — 1942 — Šolta 7. 7 — 1943.

Euscelis lineolatus Brullé — Engleska, zapadna Njemačka, Francuska, Italija, Grčka. — Split, Splitska, Iž, Murter, Hrvace, Trogir, Solin, Maslinica, Grohote, Bol, Sv. Klement, Ščedro, Jabuka, Komiža, Biševo, Korčula, Lumbarda, Janjina, Lastovo, Šipan. Frühjahrsfrom (lineolatus Brulle) 15. 11. — 28. 4. Sommerform (stictopterus Flor) 11. 5. — 28. 9.

obsoletus Kb. — Evropa, sjeverna Afrika, Nearktis. — Vrana 20. 10 — 1940.

Grypotes puncticollis H— S. — Evropa, sjeverna Afrika. — Mosor 5. 10 — 1947.

staurus Iv. — Južna Francuska, sjeverna Afrika. — Biograd, Kaštel Stari, Mosor, Solin, Split, Podstrana, Maslinica, Grohote, Nerežišće, Komiža, Lopud. — Od početka svibnja do konca kolovoza. U Maslinici je nađen 17. 11 — 1945.

Mocydia crocea H—S. — Engleska, srednja i južna Evropa. Sjeverna Afrika — Hrvace 16. 7 — 1949. — Kaštel Lukšić 2. 8 — 1943.

Mocydiopsis attenuata Germ. — Evropa. — Mosor 25. 8 — 1940.

Opsius stactogalus Fieb. — Čitav Mediteran, istočno do Turkestana. Unesen u Englesku, srednju Evropu i Sjevernu Ameriku. — Kaštel Stari, Split, Grohote, Maslinica, Stobreč, Podstrana, Supetar, Ušće Neretve. — Od početka lipnja do početka rujna na Tamarix gallica.

lethierryi W. Wag. — Split 1. 7 — 1947.

Placotettix taeniatifrons Kb. — Engleska, Holandija, Francuska, Italija, Rumunija. — Vrana, Supetar, Lumbarda, Janjina, Lastovo. — Od konca travnja do konca srpnja. U Vrani je nađen 7. 10 — 1940.

Platymetopius filigranus Sc. — Južna Francuska, Austrija, Slovačka, Italija, Anatolija. — Košute 15. 6 — 1950 — Split 28. 7 — 1943.

obsoletus Sign. — Južna Francuska, Italija, južna Rusija, Iran, Kavkaz, Turkestan. — Split 30. 6 — 1941.

major Kb. — Francuska, srednja Evropa, Austrija, Slovačka, Italija, Alžir, Armenija. — Biograd 14. 10 — 1940.

Procep acicularis M. R. — Francuska, Sicilija, Sirija. — Goveđari 7. 6 — 1948.

Selenocephalus griseus F. — Južna Evropa, sjeverna Afrika, Anatolija, Kavkaz. — Starigrad (Velebit), Zemunik, Sinj, Hrvace, Dugopolje, Kozjak, Seget, Kaštel Stari, Solin, Mosor, Split, Podstrana, Maslinica, Grohote, Nerežišće, Supetar, Povlja, Sumartin, Hvar, Komiža, Sv. Andrija, Korčula, Lumbarda, Sušac, Lastovo, Šipan, Lopud, Koločep. — Od početka lipnja do konca srpnja. Na Kozjaku je nađen početkom listopada.

stenopterus Sig. — Dalmacija, Grčka, SSSR. — Vrana, Košute, Seget, Solin, Mosor, Split, Šolta, Supetar, Nerežišće, Bol, Povlja, Janjina, Lastovo. — Od polovine lipnja do polovine listopada.

Speudotettix subfusculus Fall. — Vaganj 29. 6 — 1940. — Sutina 23. 5 — 1946.

Stegelytra putoni M. R. — Južna Francuska, Španija, Maroko. — Iž, Vrana, Biograd, Maslinica, Grohote, Supetar, Nerežišće, Jelsa, Ščedro, Lastovo, Šipan, Koločep. — Od početka svibnja do konca listopada.

Synophropsis lauri Horv. — Hrvatska, Grčka. — Kaštel Lukšić 2. 8 — 1943; — Split 5. 8 — 1943.

Thamnotettix exemtus P. Löw. — Južna Europa, Transkavkaz. — Bilibrig, Mosor, Kučine, Nerežišće. — Od konca lipnja do polovine rujna.

zelleri Kb. — Južna Europa, sjeverna Afrika, Anatolija. — Split 30. 4 — 1950.

dilutior Kb. — Engleska, Austrija, Njemačka, Francuska, sjeverna Afrika, Sibir, Japan. — Goveđari 20. 5 — 1953.

Macrostelinae

Balclutha saltuella Kb. — Južna Evropa, Francuska, Švicarska, Madžarska, Italija, Manđuria (?). — Split 1. 8 — 1943.

Macrosteles sexnotatus Fall. — Evropa. — Split 21. 8 — 1953.

CICADOIDEA

Cicadidae

Cicada orni L. — Južna Evropa. — Po čitavoj Dalmaciji, imago u srpnju i kolovozu na deblu raznih stabala.

Cicadetta brullei Fieb. — Južna Francuska, Italija, Dalmacija, Grčka. — Dugopolje 15. 6 — 1947. na Quercus pubescens.

Lyristes plebejus Scop. — Južna Evropa. — Po čitavoj Dalmaciji, imago na deblu i debljim granama raznim stabala.

HOMOPTERA — PSYLLINA

Psyllidae

Liviinae

Livia juncorum Latr. — Čitava Evropa, Anatolija, Kurdistan, Iran, Indija. — Vrana 20. 10 — 1940.

Aphalarinae

Agonoscena cisti Put. — Južna Francuska. — Dugi otok, Split, Šolta, Supetar, Pitavske Plaže, Sv. Andrija, Komiža, Sušac, Goveđari, Lopud. — Od polovine svibnja do polovine srpnja. Uvijek u velikom broju na Pistacia lentiscus.

Diaphorina putoni Lw. — Mediteran. — Zadar 5. 10 — 1949 — Split 28. 3 — 1946 — Palagruža 4. 5 — 1951.

Euphyllura phillyreae Frst. — Južna Francuska, Mediteran, Italija. — Vrana, Split, Maslinica, Grohote, Povlja, Sv. Andrija, Sv. Ilija, Sušac, Goveđari. — Od polovine svibnja do konca rujna. U Maslinici je nađen 17. 11 — 1945. — Na Phillyrea media.

olivina Costa — Francuska, Španjolska, Italija, Mediteran. — Maslinica 17. 11 — 1945.

Psyllinae

Floria spectabilis Flor. — Francuska, Španija, Italija. — Split, Podstrana, Bol, Sumartin. — Od polovine srpnja do početka studenoga na Spartium junceum.

Psylla suturalis Horv. — Hrvatska. — Mosor 11. 8 — 1940. na Pinus nigra. — Solin 1. 8 — 1947. — Hvar (Sv. Nikola) 13. 7 — 1947.

pyricola Frst. — Južna Švedska, Norveška, srednja Evropa, Francuska, Čehoslovačka, Madžarska, SSSR, Turkestan, Japan, Sjeverna Amerika. — Mosor. 30. 5 — 1937.

pyrisuga Frst. — Engleska, Francuska, Njemačka, sjeverna, zapadna i srednja Evropa, Italija, Madžarska, SSSR, Japan. — Sušac 20. 6 — 1949.

melanoneura Frst. — Evropa, Transkavkaz, Sibir. — Split 13. 3 — 1946.

Triozinae

Homotoma ficus L. — Južna Evropa, Kavkaz. — Murter, Vaganj, Čitluk, Svilaja, Split, Podstrana, Omiš, Goveđari. — Od početka lipnja do konca kolovoza. Na lišću smokve (Ficus carica) i to na donjoj strani, ali i na raznim drugim biljkama.

Trioza urticae L. — Evropa, Indija. — Lastovo 11. 5 — 1948.

alacris Fl. — Južna Francuska, Španija, Italija, Dalmacija, Njemačka (u staklenicima). — Palagruža 20. 5 — 1949.

chenopodii Reut. — Evropa. — Sukošan 11. 10 — 1940.

POPIS LOKALITETA

U KOJIMA SU NAĐENI KUKCI KOJI SU NAVEDENI U OVOM RADU

Sjev. = sjeverna Dalmacija do Šibenika i Knina; Sred. = srednja Dalmacija do Neretve; Juž. = južna Dalmacija do Špiča. Od Špiča do Ulcinja, te Virpazar i Titograd: Crnogorsko primorje.

Bilibrig — Sred.: sjeveroistočno od Sinja, na obronku planine Prolog.
Biograd — Sjev.: pri moru, između Zadra i Šibenika.
Biševo — Sred. — otok jugozapadno od Komiže (Vis) poznat po »Modroj špilji«.
Bitelić — Sred. — sjeverno od Sinja.
Bol — Sred. — na južnoj obali otoka Brača.
Brusnik — Sred. — eruptivni otočić zapadno od Biševa.

Čitluk — Sred. — sjeverno od Sinja.

Dugi otok — Sjev. — otok jugozapadno od otoka Ugljana i Pašmana.
Dugopolje — Sred. — sjeveroistočno od Klisa, na sjevernom podnožju Mosora.
Dujmovača — Sred. — između Solina i Splita.

Gata — Sred. — sjeverno od Omiša, na podnožju južne strane Mosora.
Goveđari — Juž. — na zapadnom kraju otoka Mljeta.
Grohote — Sred. — na sredini otoka Šolte.

Hrvace — Sred. — nedaleko i sjeverno od Sinja.
Hvar — Sred. — na zapadnom kraju otoka Hvara.

Iž — Sjev. — otok između Ugljana i Dugog otoka.

Janjina — Juž. — na sredini poluotoka Pelješca.
Jelsa — Sred. — na sredini sjeverne obale otoka Hvara.

Kaštel Stari — Sred. — između Splita i Trogira.
Kaštel Lukšić — Sred. — blizu Kaštel Starog.
Klis — Sred. — sjeverno od Splita, na putu Split—Sinj.
Koločep — Juž. — otok zapadno od Gruža.
Komiža — Sred. — na južnoj strani otoka Visa.
Korčula — Juž. — na istočnom kraju otoka Korčule.
Košute — Sred. — istočno od Sinja.
Kozjak — Sred. planinski lanac sjeverno od Splita.
Kučine — Sred. — sjeveroistočno i nedaleko od Splita, na podnožju Mosora.

Lastovo — Juž. — južno od Korčule i zapadno od Mljeta.
Lokrum — Juž. — otočić blizu Dubrovnika, južno od njega.
Lopud — Juž. — otok zapadno od Dubrovnika.
Ložišća — Sred. — na zapadnoj strani otoka Brača.
Lučane — Sred. — sjeveroistočno od Muća, zapadno od Sinja.
Lumbarda — Sred. — na istočnom kraju otoka Korčule.

Maslinica — Sred. — na zapadnom kraju otoka Šolte.
Mosor — Sred. — planina istočno od Splita.
Mravince — Sred. — sjeveroistočno od Splita, istočno od Solina.
Muć — Sred. — sjeverno od Splita, jugozapadno od Sinja.
Murter — Sjev. — otok između Biograda i Šibenika.
M. Vipera = Sv. Ilija — Juž. — na sjeverozapadnom dijelu Pelješca.

Nerežišće — Sred. — u sredini otoka Brača.

Uključna — Sred. — na sjeverozapadnoj strani otoka Visa.
Omiš — Sred. — jugoistočno od Splita, na ušću Cetine.
Orebić — Juž. — na južnoj obali poluotoka Pelješca.

Paklenica — Sjev. — Procijep na sredini južnog Velebita.
Palagruža — Juž. — otočić južno od Visa, nasred Jadranskog mora.
Pitavske plaže — Sred. — na južnoj strani otoka Hvara.
Podstrana — Sred. — istočno od Splita, između Splita i Omiša.
Polače — Juž. — na sjevernoj strani otoka Mljeta.
Povlja — Sred. — na sjeveroistočnoj obali otoka Brača.
Prolog — Bosna — planina sjeverno od Sinja.

Ribarić — Sred. — na putu između Sinja i Vrlike.

Seget — Sred. — zapadno i nedaleko od Trogira.
Sinj — Sred. — sjeverno od Splita.
Solin — Sred. — sjeverno i nedaleko od Splita.
Split — Sred. — na sredini dalmatinske obale.
Splitska — Sred. — na sjevernoj obali otoka Brača, istočno od Supetra.
Srinjine — Sred. — istočno od Splita, na putu Split—Imotski.
Starigrad (Velebit) — Sjev. — na podnožju južnog Velebita, pri moru.
Stobreč — Sred. — istočno od Splita.
Sućurac — Sred. — sjeverno od Splita, između Solina i Trogira.
Sukošan — Sjev. — jugoistočno od Zadra.
Sumartin — Sred. — istočni kraj otoka Brača.
Supetar — Sred. — na sjevernoj obali otoka Brača.
Sušac — Juž. — otok jugozapadno od Korčule, zapadno od Lastova.
Sutina — Sred. — sjeveroistočno od Muća, zapadno od Sinja.
Sv. Andrija — Sred. — otočić zapadno od Komiže.
Sv. Ilija — (= M. Vipera) — Juž. — na sjeverozapadnom dijelu Pelješca.

Sv. Klement — Sred. — otok jugozapadno od Hvara.
Svilaja — Sred. — planine (1500 m) koja se proteže od Drniša do Sinja.
Svinišće — Sred. — istočno od Omiša.

Ščedro — Sred. — otok južno od otoka Hvara.
Šipan — Juž. — otok sjeverozapadno od Dubrovnika.
Šolta — Sred. — otok zapadno od Brača.

Trogir — Sred. — zapadno od Splita, sjeverno od otoka Čiova.

Ulcinj — Crnogorsko primorje.

Ušće Neretve — Juž. — na granici između srednje i južne Dalmacije.

Vaganj — Bosna — prolaz na planini Prolog između Sinja i Livna.
Velebit — Sjev. — planina koja se proteže od Senja do Obrovca.
Vrana — Sjev. — (= Vransko Blato) — sjeverozapadno od Biograda.

Zakučac — Sred. — sjeverozapadno i blizu Omiša.
Zemunik — Sjev. — istočno od Zadra.

SCHLUSSBEMERKUG

Dalmatien ist schon immer ein bevorzugtes Land für Ferienreisen gewesen, und es ist deshalb nicht verwunderlich, dass auch zur Homopterenfauna dieses Landes schon mehrere Beiträge veröffentlicht worden sind. Meistens berichten diese Veröffentlichungen über Funde, die von reisenden Entomologen während der Sommerzeit gemacht worden sind. Die wichtigsten dieser Arbeiten seien hier genannt:

D l a b o l a, J. 1958. Records of leafhoppers from Czechoslovakia and South European countries. — Acta Faunistica Entomologica, Prag. 3: 7—15 (19 Arten).

F r a u e n f e l d, G. R. 1856a. Beitrag zur Fauna Dalmatiens. — Verh. Zool. Bot. Ges. Wien 6: 431—448 (3 Arten).

G e r m a r, E. F. 1817b. Reise nach Dalmatien. — Brockhaus, Leipzig und Altenburg (8 Arten).

H a u p t, H. 1926b. Über eine Homopteren-Ausbeute aus Süd-Dalmatien. — Konowia 5: 304—310. (23 Arten).

M e l i c h a r, L. 1896a. Cicadinen (Hemiptera-Homoptera) von Mitteleuropa. — Dames, Berlin. (Viele Funde aus Dalmatien).

D e r s e l b e 1879a. Einige neue Homopteren-Arten und Varietäten aus Dalmatien und dem Küstenlande. Wiener Ent. Z. 16: 67—72 (6 Arten u. Varietäten).

Planmässig während des ganzen Jahres wurden dalmatinische Zikaden und Psylliden zum erstenmal von dem im Titel zuerst genannten Mitverfasser gesammelt. Die in der nachfolgenden Liste

aufgeführten Arten wurden von ihm in den Jahren 1945. bis 1949. gefangen. Die Bestimmung der Ausbeuten übernahm der zweite Mitverfasser.

Arten aus früheren Arbeiten anderer Autoren wurden nicht aufgenommen. Das wäre nur nach einer neuen Bearbeitung des Materials dieser Autoren möglich gewesen, da sich der Artbegriff und die Bewertung der für die Taxonomie verwendeten Merkmale seit der Veröffentlichung dieser älteren Arbeiten wesentlich gewandelt haben. Die Verwendung der chitinmorphologischen Merkmale der männlichen Genitalien hat einesteils zur Aufteilung, andererseits zur Zusammenlegung mancher Arten geführt. Deshalb sind früher veröffentlichte Angaben in vielen Fällen nicht sicher zu deuten. Da jedoch mit dieser Arbeit eine allegemeine Revision nicht vorgesehen war, haben sich die Verfasser auf eine Zusammenstellung der in den Jahren 1945. bis 1949. gemachten Funde beschränkt.

Aus den gleichen Gründen sind auch die älteren Angaben über die Verbreitung der hier erwähnten Arten ausserhalb Dalmatiens nicht zuverlässig. Die Angaben über die geographische Verbreitung sind deshalb mit grosser Vorsicht und unter Weglassung vieler zweifelhafter Angaben zusammengestellt worden. Schlüsse über die Herkunft der dalmatinischen Homopteren-Fauna sind nicht gezogen worden.

In der vorliegenden Liste sind 135 Arten aus der Gruppe der Homoptera-Cicadina und 14 Arten aus der Gruppe der Homoptera-Psyllina für die dalmatinische Fauna genannt. Vier Arten aus der bearbeiteten Sammelausbeute sind neu. Sie sind bisher nur aus Dalmatien bekannt. Die Beschreibungen wurden an folgenden Stellen veröffentlicht:

Anoplotettix novaki W. Wagner.

W. Wagner 1959bb. Homoptera, in: M. Beier. Zoologische Studien in Westgriechenland IX. Sitz. ber. Oesterreichischen Akad. Wiss, Wien. Math. — naturw. Klasse. Abt. I, 168 (7): 599—604.

Issus novaki Dlabola.

J. Dlabola 1959. Fünf neue Zikaden-Arten aus dem Gebiet des Mittelmeeres. Boll. Soc. Ent. Italiana, Genova 89 (9—10): 152—153.

Hysteropterum novaki W. Wagner, n. sp.

Arboridia dalmatina W. Wagner, n. sp.

Die Beschreibung der beiden letztgenannten Arten folgt hier.

HYSTEROPTERUM NOVAKI N. SP.

Färbung graubraun, mit dunkelbrauner Zeichnung auf Stirn, Clypeus und Vorderflügeladern. Elfenbeinfarben sind ein breiter Streifen am Costalrand der Vorderflügel und beim ♀ ein Querfleck auf der Strin.

Masse in cm. Längen: Körper beim ♂: 3,9—4,1, beim ♀: 4,6—4,8; Mittellinie des Scheitels beim ♂: 0,28—0,30, beim ♀: 0,32; Mittellinie der Stirn beim ♂: 0,80, beim ♀: 0,84; Vorderflügel, max. beim ♂: 3,3—3,4, beim ♀: 3,8—4,1. Breiten: Körper, max. beim ♂: 2,1—2,4, beim ♀: 2,6—3,1; Scheitel zwischen den Augen beim ♂: 0,84, beim ♀: 0,88; Stirn, max. beim ♂: 1,00, beim ♀: 1,20; Vorderflügel, max. beim ♂: 1,8—1,9, beim ♀: 2,0—2,3.

Morphologie: Der Scheitel (Abb. 1) ist vorn schwach gerundet. Der Hinterrand zeigt eine etwas stärkere Krümmung, so dass der Scheitel neben den Augen etwas länger als in der Mittellinie ist. Er ist beim ♂ zwischen den Augen 2,8—3 mal so breit wie in der Mittellinie lang, beim ♀ 2,75 mal so breit. Der Vorderrand ist schwach gekielt und von vorn gesehen in der Mitte etwas niedergedrückt.

Die Seitenränder der Stirn (Abb. 2) sind nach aussen gebogen. Ihre grösste Breite erreicht die Stirn in der Höhe der unteren Augenecken. Die Vorderecken sind stumpfwinklig. Die Stirnfläche zeigt eine schwache Querwölbung. Von der Seite gesehen ist sie in den unteren zwei Dritteln ebenfalls schwach gewölbt. Die stärkste Längswölbung hat sie im unteren Teil des obersten Drittels. An dieser Stelle springt sie am weitesten vor. Von oben gesehen ragt sie um eine halbe Scheitellänge über den Scheitelrand nach vorn hervor (Abb. 1). Ungefähr zwischen dem oberen und mittleren Drittel befindet sich eine helle, schmale Querbinde, die beim ♂ die Helligkeit der Grundfarbe hat, beim ♀ aber heller, bis elfenbeinweiss gefärbt ist. Über dieser Binde ist die Stirn mit kräftigen braunen Punkten besetzt. Neben den Seitenrändern sind zwei schmale Streifen in gleicher Weise punktiert. Der Raum zwischen diesen Seitenstreifen und unter der Querbinde ist mehr oder weniger unregelmässig fein braun punktiert. Am dichtesten stehen die Sprenkel unter der Querbinde, am wenigsten dicht im unteren Teil der Stirn.

Der Clypeus ist zu grössten Teil durch einen ungefähr dreieckigen dunkelbraunen Fleck eingenommen.

Das Pronotum trägt einen schmalen Mittelkiel, der sich auf das Scutellum fortsetzt und dort zu einem Doppelkiel wird. Ausserdem sind auf dem Scutellum zwei undeutliche, schräg nach vorn und aussen laufende Kiele zu erkennen. Diese Kiele sind beim ♀ deutlicher als beim ♂ ausgebildet.

Die senkrecht zur Fläche der Vordeflügel stehende Kante ist nur sehr schmal, etwa so breit wie die letzten Tarsenglieder. Sie reicht nur bis zur Mitte des Costalrandes. Der elfenbeinweisse Costalstreif reicht eben über die Mitte des Costalrandes hinaus. Die kräftigen Adern (Abb. 3) treten deutlich hervor und sind durch viele Queradern netzartig verbunden. Die Adern sind etwas heller als die Grundfarbe, aber die Längsadern tragen auf der Mitte ihrer Wölbung eine feine, deutliche dunkelbraune Längslinie, wodurch sie noch auffallender hervortreten. Die Zellmembranen sind stark gerunzelt, die tiefliegenden Punkte sind oft etwas dunkler als die Grundfarbe.

Die Hinterschienen sind aussen mit zwei Dornen bewehrt. Die Querreihe an ihrem Ende enthält 12 bis 13 Dörnchen.

Der Penis des ♂ ist fast halbreisförmig gebogen (Abb. 9). Der Präputialsack liegt zwischen zwei seitlichen, am Ende abgerundeten Chitinplatten. Auf der Unterseite trägt er zwei Dornen, die am Hinterende entspringen, sich dem Penis eng anschmiegen und mit ihren Spitzen fast die Basis erreichen. Von unten gesehen (Abb. 10) divergieren sie etwas nach vorn. Die Spitzen sind aber wieder schwach gegeneinander gebogen. Die Afterröhre des ♂ ist von hinten gesehen länglich oval, von der Seite gesehen sehr schmal und gerade (Abb. 7 u. 8). Die Subgenitalplatten tragen an ihrer Aussenecke eine sehr deutlich abgesetzte, lange, aufgerichtete Spitze (Abb. 4).

Die neue Art wurde von P. Novak, Split, auf der Insel Sušac, Dalmatien, in grosser Zahl gefunden. Ich benenne sie zu Ehren ihres Entdeckers.

Der Holotypus, ein ♂, Sušac, 12. 5. 51, P. Novak leg, befindet sich im Zoologischen Museum Hamburg. Paratypoide: im Zoologischen Museum Hamburg, in der Collection Novak, Split, und W. Wagner, Hamburg.

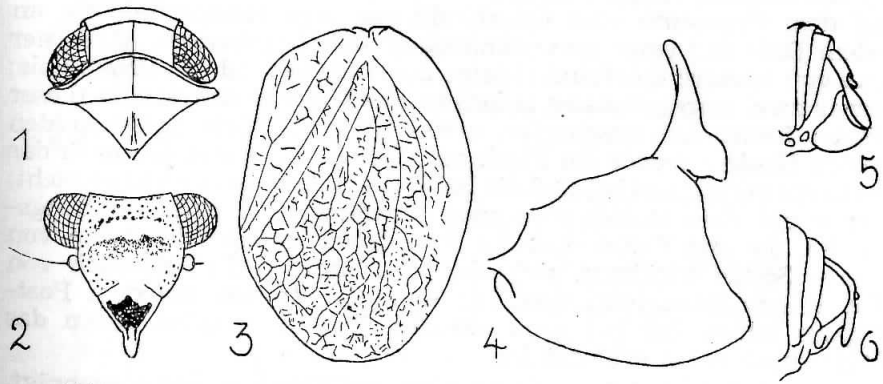

Abb. 1: Vorderkörper dorsal. Abb. 2: Kopf ventral. Abb. 3: Rechter Vorderflügel. Abb. 4: Linke Subgenitalplatte, lateral. Abb. 5: Ende des Abdomens (♂) lateral. Abb. 6: Ende des Abdomens (♀) lateral.

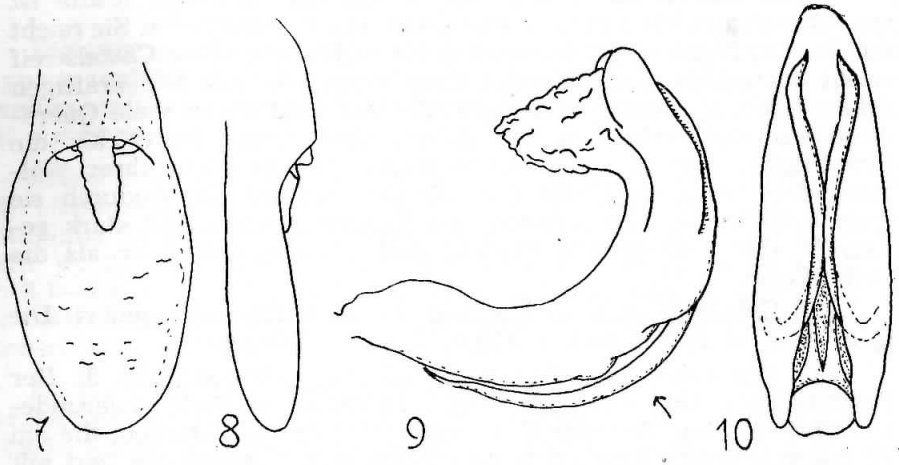

Abb. 7: Analsegment (♂) caudal. Abb. 8: Analsegment (♂) lateral. Abb. 9: Penis lateral. Abb. 10: Penis ventral, in der Richtung des Pfeiles in Abbildung 9 gesehen.

ARBORIDIA DALMATINA N. SP.

Unter dem reichen Material an Kleinzikaden, das der Entomologe P. Novak, Split, in den letzten beiden Jahren zusammentrug, befindet sich auch eine neue Typhlocybiden-Art, die an Weinreben lebt, und möglicherweise als Schädling besondere Beachtung verdient.

Färbung: Ober= und Unterseite hellgelb, mit schwarzer, roter und gelbbrauner Zeichnung. Schwarz sind: die beiden runden, für die Gattung charakteristischen Flecken auf dem Scheitel; ferner auf dem Pronotum eine Querbinde vor dem Hinterrand, die an jedem Ende mit einer unregelmässigen Makel verbunden ist; ferner eine viel kürzere Querbinde hinter dem Vorderrand des Pronotums; ferner zwei unregelmässig geformte Flecken vor den Enden dieser Binde; ferner ein unscharfer, etwas hellerer Fleck zwischen den beiden Binden; ferner ein Fleck auf dem Anteclypeus, der nach der Spitze zu verbreitert ist, und die Basis des Anteclypeus nicht erreicht; ferner auf dem Postclypeus zwei schwarze, fast parallele Längsstriche, die den Seitenrand des Postclypeus nur in der Nähe von dessen Spitze berühren, sich aber im vorderen Teil deutlich von den Seitennähten entfernen. Die dunklen Streifen auf dem Postclypeus fehlen nur bei ganz unreifen Exemplaren, bei denen das Chitin noch nicht erhärtet ist.

Die rötliche Zeichnung ist bei jungen Tieren wenig ausgeprägt. Bei älteren Exemplaren ist die Coronalnaht rot gefärbt. Nach vorn schliesst sich ein roter Streifen an, der über die Scheitelspitze auf

die Unterseite des Kopfes reicht. Auf der Spitze des Scheitels verbreitert er sich zu einem rautenförmigen Fleck, verschmälert sich dann dort, wo die Seitennähte des Fronteclypeus stark nach innen einspringen. Er verbreitert sich dann abermals unterhalb dieser Stelle, also auf dem eigentlichen Postclypeus, und färbt den Raum zwischen den beiden schwarzen Längsstrichen rötlich. Die rote Färbung dehnt sich bis auf den Anteclypeus aus. Auch die Spitze des Scutellums kann rot gefärbt sein.

Gelbbraun gefärbt ist ein Längsstreifen, der den Clavus mit Ausnahme der Spitze ausfüllt, und ein Längsstreifen in der Cubitalzelle, der an seinem Innenrand deutlich eingebuchtet ist, zuweilen sogar unterbrochen ist. Er kann bis in die innere Apicalzelle reichen.

Genitalien des ♂: Der kanalführende Teil des Penis ist zungenförmig, nach oben verschmälert, und mit der Spitze etwas nach vorn gebogen. Das Distalforamen ist relativ lang. Es reicht nach oben fast bis an die Spitze und auf der Rückseite so weit herab, dass es fast das obere Drittel des kanalführenden Teiles einnimmt. Die hinten auf dem Penissockel stehenden Hörner sind von dem kanalführenden Teil durch einen breiten U-förmigen Zwischenraum getrennt (Abb. 1a). Von vorn oder hinten gesehen divergieren sie

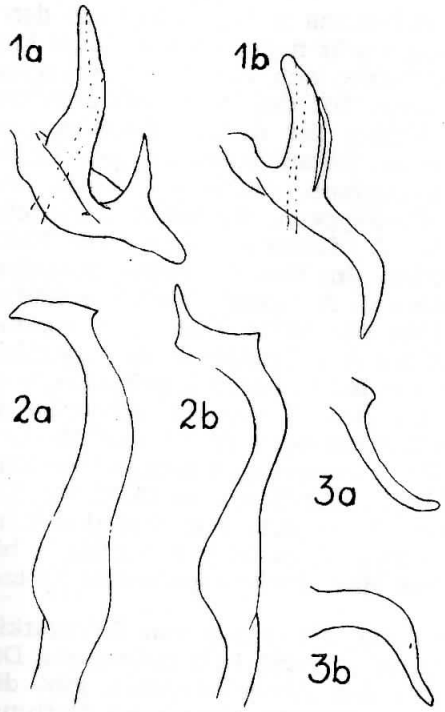

a: Arboridia dalmatina n. sp. Split, Paratypoid. b: Arboridia versuta Mel. Solin, P. Novak leg.
1: Penis lateral, von links. 2: Griffel. 3: Linker Anhang des Pygophors von links.

stark. Die Griffel haben am Ende nur zwei scharfe Ecken. Ihr Hinterrand ist schwach auswärts oder schwach S-förmig gebogen (Abb. 2a). Die Anhänge des Pygophors enspringen unterhalb der Hinterecken. Sie sind schmal, ungefähr gleichbreit und an der Spitze schwach aufwärts gebogen.

Genitalien des ♀: Legescheide hellgelb, ihre Spitze schwarz.

Körperlänge ♂ : 2,3—3,0 mm, ♀ : 3,0—3,2 mm.

Typen: Holotypus, Split, 7. 11. 60., in der Sammlung des Zoologischen Museums Hamburg. Paratypoide, Split, Sućurac, in der Zeit vom 19. 8. bis 1. 11. gefunden. In den Sammlungen P. Novak, Split, Zoolog. Mus. Hamburg, W. Wagner. Alle Tiere wurden von Herrn P. Novak, Split, gesammelt.

Die neue Art hat mir bisher nur aus Dalmatien vorgelegen, wo sie auf Vitis vinifera lebt. Es ist aber zu vermuten, dass die aus dem östlichen Mittelmeergebiet und dem vorderen Asien gemeldeten Vorkommen von *Erythoroneura parvula* Boheman auf der Weinrebe sich wenigstens zum Teil auf die hier beschriebene Art beziehen (Literatur siehe: Müller 1956aa: 252, 297).

Verwandte Arten: A. dalmatina n. sp. steht nach dem Bau des Penis der A. disjuncta Ribaut sehr nahe (Ribaut 1931c: Fig 17, Ribaut 1936b, Fig. 150), unterscheidet sich von dieser Art aber durch den schlankeren kanalführenden Teil des Penis, das grössere Distalforamen, ferner durch das Fehlen der dritten Ecke an der Spitze der Griffel, den gleichbreiten, herabhängenden, am Ende aufwärtsgebogenen Anhang des Pygophors, durch die Lage der schwarzen Längsstriche auf dem Postclypeus, die bei A. disjuncta der Aussennaht völlig anliegen, bei A. dalmatina aber diese Naht im oberen Teil niemals dunkel färben. Im Bau des kanalführenden Teils des Penis erinnert A. dalmatina an A. versuta Melichar 1897a: 70 (= A. expansa Zakhvatkin 1946 bb: 153f). Diese Art kommt ebenfalls in Dalmatien vor und ist der A. dalmatina n. sp äusserlich sehr ähnlich. Sie wurde von Melichar bei Dubrovnik gefunden, von Herrn P. Novak bei Solin. Die an den Genitalien erkennbaren Unterschiede sind deshalb in den Zeichnungen 1b, 2b und 3b dargestellt. Die hinteren Hörner des Penis entspringen unmittelbar hinter dem kanalführenden Teil und legen sich diesem an (Abb. 1b). Sie divergieren nicht. Der Griffel von A. versuta hat drei deutliche Ecken (Abb. 2b). Der Anhang des Pygophors ist von der Basis bis vor die Spitze verschmälert und hat eine abwärts gerichtete Spitze.

Anmerkung. Der Name Arboridia wurde von Zakhvatkin 1946bb: 153 als Subgenus von Zyginidia Haupt 1929 aufgestellt. Die ganz andere Form der Griffel bei den Arboridia-Arten gibt die Berechtigung zur Behandlung dieser Gruppe als eigene Gattung.

LITERATUR

1. Melichar, L. 1897a. Einige neue Homopteren-Arten und -Varietäten aus Dalmatien und dem Küstenlande. — Wiener Entom. Z. 16 (2): 67—72.
2. Müller H. J. 1956aa. Homoptera Auchenorrhyncha, Zikaden. — Sorauer, Handbuch d. Pflanzenkrankheiten. Berlin und Hamburg. 5. Aufl. Bd. 5: 150—306.
3. Ribaut, H. 1931c. Les espèces françaises des groupes Erythroneura parvula (Boh) et fascicollis (Rey). — Bull. Soc. Hist. Natur. Toulouse 62: 399—415.
4. Ribaut, H. Typhlocybidae. — Faune de France. Paris, Lechevalier 31.
5. Zakhvatkin, A. A. 1946bb. Studies on the Homoptera of Turkey. — Trans. Roy. Ent. Soc. London. 97 (6): 149—176.